

До

Членовете на Научното жури, сформирани със Заповед № 294 от 21.04.2021 г. на Ректора на Варненския свободен университет (ВСУ) за защита на дисертационния труд на докторант на самостоятелна подготовка Гизат Манапович Кубенов от Катедра “Правни науки” на Юридическия факултет (ЮФ) на ВСУ

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.ю.н. Георги Петров Пенчев

Юридически факултет на Пловдивския университет “Паисий Хилендарски”

Относно: представения за защита дисертационен труд на докторант на самостоятелна подготовка Гизат Манапович Кубенов за получаване на образователната и научна степен “доктор” по област на висше образование 3. “Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3.6. “Право”, научна специалност/докторска програма “Теория на държавата и правото. Политически и правни учения” на тема “Теоретико-правни проблеми на осигуряването и защитата на неприкосновеността на частния живот в Република Казахстан” (на руски език) с научен ръководител проф. д-р Бойка Чернева и научен консултант доц. д-р Серик Жетписов

Уважаеми членове на Научното жури,

Като член на Научното жури, сформирани за оценяване на дисертационния труд с наименование “Теоретико-правни проблеми на осигуряването и защитата на неприкосновеността на частния живот в Република Казахстан” на докторант на самостоятелна подготовка Гизат

Манапович Кубенов, гражданин на Република Казахстан, в катедра “Правни науки” на ЮФ при ВСУ със Заповед № 294 от 21.04.2021 г. на Ректора на ВСУ, Ви предоставям рецензията си, изготвена на основание чл. 10, ал. 1 от Закона за развитието на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ) (ДВ, бр. 38 от 2010 г., изм. и доп.), чл. 32, ал. 1 от Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав на Република България, приет с ПМС № 202 от 10.09.2010 г. (ППЗРАСРБ) (ДВ, бр. 75 от 2010 г., изм. и доп.) и чл. 51 и 52, ал. 1 от Наредба 12 за придобиване на образователна и научна степен „доктор” и научна степен „доктор на науките” (по-долу за краткост „Наредба 12 на ВСУ”), приета с решение на Академичния съвет на ВСУ по Протокол № 9/04.05.2012 г., изм. и доп. (публ. В: *Варненски свободен университет „Черноризец Храбър”* [онлайн]. [прегледан 24.03.2021]. Достъпно от: [https://www.vfu.bg/assets/userfiles/about/%D0%BD%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B8-%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B5/%D0%9D%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B1%D0%B0%2012%20%D0%92%D0%A1%D0%A3%20%D0%B8%D0%B7%D0%BC.08.2020\(2\)%D0%BF%D1%83%D0%B1%D0%BB.pdf](https://www.vfu.bg/assets/userfiles/about/%D0%BD%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B8-%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B5/%D0%9D%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B1%D0%B0%2012%20%D0%92%D0%A1%D0%A3%20%D0%B8%D0%B7%D0%BC.08.2020(2)%D0%BF%D1%83%D0%B1%D0%BB.pdf)).

1. Кратки биографични данни за докторанта

Г. Кубенов завършва висшето си образование в ЮФ на Евразийския национален университет в гр. Нур-Султан, Казахстан в 2008 г. През 2011 г. придобива бакалавърска степен по икономика и бизнес в Казахския университет по икономика, финанси и международна търговия в същия град. В 2013 г. придобива специализирана магистърска степен по право в Академията за държавно управление при Президента на Република Казахстан в същия град. През периода 2008-2014 г. е работил в Министерството на правосъдието на тази държава, а през периода 2013-2019 г. е участвал в редица конференции и семинари.

2. Общо описание на представените материали

Представеният от Г. Кубенов комплект материали на хартиен и електронен носител е в съответствие с чл. 46 и чл. 50, ал. 1 от Наредба 12 на ВСУ. Той е публикувал 8 статии (две от тях в съавторство) по темата на дисертационния си труд, а 1 статия - „Приватност в епоха информатизации: законодателные решения” - е дадена за печат в сборник с доклади от лятна научна сесия на ЮФ на ВСУ, проведена в 2020 г. Във връзка с удовлетворяването на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ и чл. 1а, ал. 1 от ППЗРАСРБ, оценката ми за постигнатия от дисертанта брой точки по показателите, определени в приложението към чл. 1а, ал. 1 от ППЗРАСРБ за област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.б. „Право“, е както следва: по група показатели А - при минимум 50, изпълнение 50; по група показатели Б и В - няма задължителни минимални изисквания; по група показатели Г – при минимум 30, изпълнение 70; по група показатели Д и Е – няма задължителни минимални изисквания. От представените материали и горепосочената ми оценка за удовлетворяване на минималните национални изисквания по ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ може да се направи констатацията, че Г. Кубенов отговаря на изискванията на чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ, чл. 1а, ал. 1 от ППЗРАСРБ и чл. 46 и чл. 50, ал. 1 от Наредба 12 на ВСУ, за допускане до защита на дисертационния му труд.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Дисертационният труд на Г. Кубенов е посветен на една значима в теоретичен аспект и недостатъчно изследвана досега в правната ни литература проблематика – теоретичните основи на правния режим на неприкосновеността на „частния” живот по чл. 18 от Конституцията на

Република Казахстан от 1995 г. като едно от основните права на гражданите на тази държава. Нейната актуалност, според мен, е детерминирана от две обстоятелства. *На първо място*, необходимостта от ефективна правна защита това субективно право на национално и международно равнище. *На второ място*, ефективното прилагане на правната уредба на защитата на разглежданото субективно право е един от показателите за равнището на демокрация, култура и морал в съответната държава. Във връзка с това, докторантът прецизно и сполучливо, по мое мнение, е определил основните цели и задачи в увода на дисертационния си труд.

4. Познаване на проблематиката на дисертационния труд

Г. Кубенов е демонстрирал много добро познаване на състоянието на разглежданата проблематика. Следва да се подчертае фактът, че той е използвал голям брой литературни и нормативни източници, а това е показател както за много добра литературна осведоменост, така и за широка обща култура.

5. Методика на изследването в дисертационния труд

В представения за рецензиране дисертационен труд “Теоретико-правни проблеми на осигуряването и защитата на неприкосновеността на частния живот в Република Казахстан” са използвани преди всичко сравнителноправният и историкоправният методи на научно изследване. Избраната методика на изследване позволява постигането на поставените цели и задачи на дисертационния труд.

6. Обща характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем на 239 стр. и в структурно отношение се състои от: увод (с. 5-14); 3 глави, посветени съответно на: теоретико-правните и методологичните основи на неприкосновеността на частния живот (Глава I, с. 15-86); правния механизъм на защита на

неприкосновеността на частния живот в контекста на правните системи (Глава II, с. 87-139); съвременните проблеми на правната защита на частния живот във връзка с използването на информационни технологии (Глава III, с. 140-202); заключение (с. 203-212); и списък на използваната литература, вкл. и на национални и международни правни актове (с. 213-239), съдържащ 28 нормативни актове на Казахстан, 55 международни и чуждестранни правни актове, 138 заглавия от литература на руски език и 19 заглавия от литература на други чужди езици (английски и френски).

Изложението в дисертацията е целенасочено и съдържателно. То се съпровожда с отделни сравнения и разграничения, а също и обосноваване на изводи.

7. Приноси и значимост на дисертационния труд за науката и практиката

Научните приноси в изследването са от категорията „обогатяване на съществуващите знания“ и се градят не само върху проучване на националното законодателство, правните актове на Европейския съюз (ЕС) и международните споразумения в разглежданата област, но и на личните виждания на автора за тяхната ефективност, съпроводени с редица собствени и оригинални изводи и съображения.

Могат да бъдат изтъкнати следните конкретни научни и научно-приложни приноси в дисертационния труд:

1) много добър анализ на произхода на субективното право на неприкосновеност на частния живот, съчетан с подчергаване на значението на естественоправната теория за правата на човека в тази насока (с. 16-24);

2) сполучлив анализ на понятието „частен живот“ (с. 17-34), съчетан с:
а) обосновано авторско становище за синонимното значение на понятията „частен живот“ и „личен живот“ (с. 25); и б) оригинално авторско становище относно съдържанието на понятието „частен живот“ (с. 34);

3) много добър сравнителноправен анализ на международноправната уредба и конституциите на някои държави като Италия, България, Унгария и Швеция относно субективното право на частен живот (с. 34-50);

4) оригинално авторско предложение *de lege ferenda* за усъвършенстване на законодателството на Казахстан относно медицинската тайна (с. 63), адвокатската тайна (с. 65-66) и тайната на осиновяването (с. 75);

5) сполучлив сравнителноправен анализ на законодателството на държавите-членки на Обединението на независимите държави (с. 87-104), съчетан с оригинални констатации относно правната уредба на разглежданото субективно право (с. 104);

6) много добър анализ на законодателството на ЕС (с. 105, 112-113, 115-117, 119-120) и на Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи на Съвета на Европа от 1950 г. (с. 106-111, 113-114, 117-118) относно разглежданото субективно право;

7) сполучлив анализ на правото на частен живот в правната доктрина, законодателството и съдебната практика на САЩ (с. 121-136);

8) много добър анализ на защитата на правото на неприкосновеност на частния живот при използването на информационните технологии и Интернет (с. 140-198), съчетан с авторско становище относно правото на достъп до Интернет като съставна част от субективното право на достъп до информация (с. 158);

9) заключението съдържа ценни общотеоретични изводи от разгледаната правна уредба на национално, европейско и международно равнище.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Г. Кубенов е приложил следните публикувани статии по тематиката на дисертационния си труд, както следва: „Генезис института

неприкосновенности частной жизни. - Журнал юридических исследований. Москва, 2018, № 12, с. 74-91. (в съавторство със С. Жетписов); „Personal data as the object of invasion of privacy”. - European journal of research. Vienna, July 7, 2019, p. 28-36. ISSN 2521-3261 (Online), ISSN 2521-3253 (Print), DOI 10.37057/2573-5616, Impact Factor: 6.054 IFS 3,8 / UIF 2,7 <<https://journalofresearch.info/wp-content/uploads/2019/12/28-36.pdf>>; „Право на частную жизнь в американской юридической доктрине”. – В: Материалы международной научно-практической конференции на тему „Казахстанский конституционализм: проблемы и решения”. Алматы, 2019, с. 445-450; „Некоторые аспекты международно-правовой характеристики частной жизни”. – In: Materials of the XV International scientific and practical Conference Conduct of modern science - 2019, November 30 - December 7, 2019. History. Law. Public administration. Sheffield: Science and education LTD, [2019], p. 26-28. ISBN 978-966-8736-05-6; „Правовая регламентация и защита частной жизни в странах содружества независимых государств”. - Казахстанский журнал международного права. Алматы, 2019, № 3 (72), с. 41-48; „Влияние прецедентного права на концепцию приватности в странах англо-саксонской правовой системы”. - Вестник Евразийской юридической академии им. Д.А. Кунаева. Алматы, 2019, № 4 (71), с. 55-64; „Неприкосновенность частной жизни в свете естественно-правовой концепции”. – В: Материалы за XVI международна научно - практическа конференция. Настоящи изследвания и развитие - 2020, 15-22 януари 2020 г. Политология. Закон. Философия. София: „Бял град-БГ”, [2020], с. 48-53. ISBN 978-966-8736-05-6]; и „Персональные данные в Республике Казахстан: проблемы обеспечения конфиденциальности в условиях цифровизации”. - Вестник Инновационного Евразийского университета. Павлодар, 2020, № 3, с. 49-58. (в съавторство).

Тези статии сполучливо отразяват редица анализи и становища на автора, залегнали в определени части от дисертационния труд.

9. Лично участие на докторантката

Изтъкнатите приноси в дисертационния труд и получените резултати са лична заслуга на Г. Кубенов. Той коректно е цитирал под линия използваната литература, свързана със становищата на отделните автори – обстоятелство, което изключва наличието на плагиатство. Това е показател за научната етика на автора, която несъмнено заслужава подкрепа.

10. Мнение за автореферата

Авторефератът на дисертационния труд в обем на 26 с. отразява на много добро равнище неговото съдържание и постигнатите основни резултати.

11. Критични бележки и препоръки

Към дисертационния труд могат да бъдат отправени и някои критични бележки и препоръки, главно от редакционно естество.

11.1. Критични бележки

1) На с. 203 – 212 в заключението, номерацията на изводите започва от № 8, вместо от № 1.

2) На с. 239 в библиографията, литературните източници № 241 и 242 трябва да бъдат разграничени и обособени самостоятелно.

11.2. Препоръки

1) Изводите в края на глава първа (с. 84-86), на глава втора (с. 136-139), и на трета глава (с. 198-202), свързани с тяхното съдържание можеха да бъдат обобщени в заключението на дисертационния труд.

2) Библиографията можеше да бъде обособена в три раздела, а именно литература на кирилица, литература на латиница и списък на използваните национални нормативни актове и международни правни актове.

11.3. Оценка на въздействието на критичните бележки и препоръки върху научното значение на дисертационния труд

Изтъкнатите по-горе слабости, по мое мнение, не омаловажават значимостта и полезността за теорията и практиката на предложения за защита дисертационен труд. Той е написан ясно, разбираемо, логично и се чете с интерес. С него се запълва една празнина в правната ни литература в разглежданата област. Посочените критични бележки и препоръки целят единствено да помогнат автора в случай, че той реши да продължи творческите си усилия по тази проблематика и евентуално да публикува като книга впоследствие дисертационния си труд.

12. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Въз основа на горепосочените научни и практически приноси в дисертационния труд препоръчвам на Г. Кубенов да го публикува като книга (монография). Смятам, че тази книга ще представлява интерес както за учени, така и за практикуващи специалисти.

Заклучение

Накрая, въз основа на изложеното по-горе:

1. Заявявам, че дисертационният труд “Теоретико-правни проблеми на осигуряването и защитата на неприкосновеността на частния живот в Република Казахстан” съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 3 от ЗРАСРБ, чл. 27, ал. 2 от ППЗРАСРБ и чл. 47, ал. 1 и 2 от Наредба 12 на ВСУ. Същевременно този дисертационен труд показва, че Гизат Манапович Кубенов притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност/докторска програма „Теория на държавата и правото. Политически и правни учения”

като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване. Поради това докторантът отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 1 от ЗРАСРБ, чл.чл. 24-26 от ППЗРАСРБ и членове 45 и 46 от Наредба 12 на ВСУ.

2. Във връзка с гореизложеното, на основание чл. 10, ал. 1 от ЗРАСРБ, чл. 32, ал. 1 от ППЗРАСРБ и чл. 52, ал. 3, т. 8 от Наредба 12 на ВСУ, давам своята положителна оценка на проведеното научно изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси.

3. Предлагам на почитаемото научно жури, сформирано със Заповед № 294 от 21.04.2021 г. на Ректора на ВСУ, на основание чл. 11, ал. 4 от ЗРАСРБ, чл. 34, ал. 1 от ППЗРАСРБ и чл. 52, ал. 3, т. 8 от Наредба 12 на ВСУ, да присъди образователната и научна степен „доктор” на Гизат Манапович Кубенов в област на висше образование 3. “Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3.6. “Право”, научна специалност/докторска програма „Теория на държавата и правото. Политически и правни учения”.

София, 27.04.2021 г.

Рецензент: (п)

(проф. д.ю.н. Георги Пенчев)